

Κοινωνικοοικονομική Αξιολόγηση Επενδύσεων

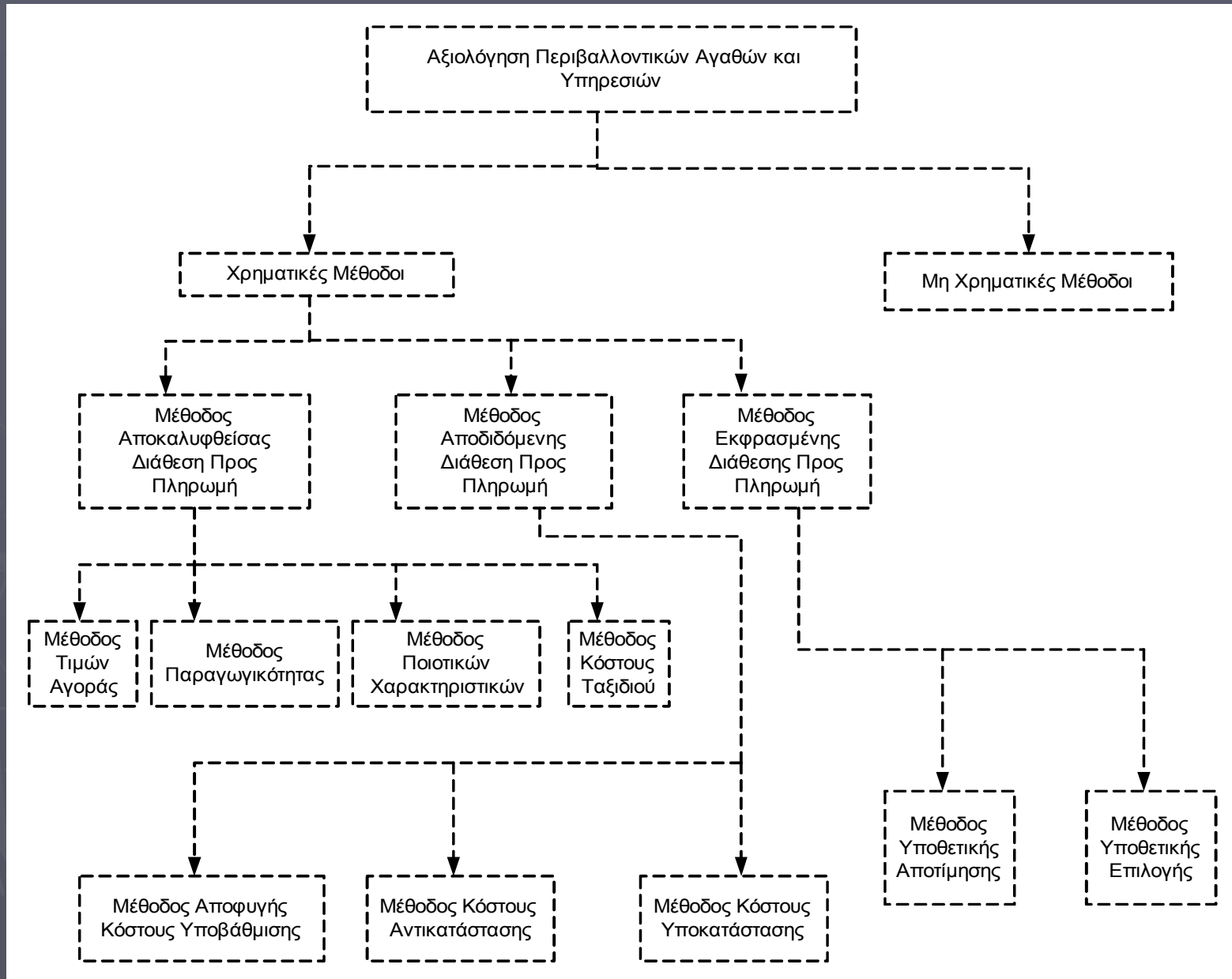
Διάλεξη 7^η

Αποτίμηση Μη Αγοραίων Αγαθών

Ζητήματα που θα εξεταστούν:

- ▶ Με βάση ποιες μεθόδους αποτιμώνται τα μη αγοραία αγαθά και υπηρεσίες.
- ▶ Ποια είναι η μέθοδος υποθετικής αποτίμησης, που χρησιμεύει και ποια τα μειονεκτήματά της.
- ▶ Που χρησιμοποιείται η μέθοδος των ποιοτικών χαρακτηριστικών.
- ▶ Σε τι πλεονεκτεί η μέθοδος του κόστους ταξιδιού.
- ▶ Πότε είναι δυνατή η χρήση μιας ανάλογης αγοράς.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Αγαθών

Η Μέθοδος της Υποθετικής Αποτίμησης

Στόχος της CVM: Η μέτρηση της *Διάθεσης προς Πληρωμή* (WTP: **Willingness to Pay**) και της *Διάθεσης προς Αποδοχή του Καταναλωτή* (WTA: **Willingness to Accept**).

Άμεση Σκοπός:

Η Διαμόρφωση μιας Υποθετικής Καμπύλης Ζήτησης.

Στάδια Υποθετικής Αποτίμησης

► *Καθορισμός Υποθετικής Αγοράς*

Στο στάδιο αυτό γίνεται ο ορισμός του αγαθού (π.χ. περιβαλλοντικό αγαθό) και κατόπιν καθορίζεται μια αγορά για το συγκεκριμένο προϊόν.

► *Απόκτηση Τιμών*

Εδώ προσδιορίζεται η τιμή για το αγαθό που καθορίστηκε στο προηγούμενο στάδιο. Τα άτομα δηλώνουν τη μέγιστη τιμή που είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για να αποκτήσουν το υπόψη αγαθό (μέγιστη WTP) ή την ελάχιστη αποζημίωση που θα δέχονταν (ελάχιστη WTA) για να συνεχιστεί η υπάρχουσα κατάσταση (χωρίς την παραγωγή του αγαθού).

Στάδια Υποθετικής Αποτίμησης

► *Υπολογισμός Μέσης WTP ή WTA*

Σε αυτό το στάδιο υπολογίζεται μια μέση τιμή για το αγαθό μέσα από τις προσφορές που έχουν δηλωθεί. Σκόπιμο είναι ο αποκλεισμός τυχόν ακραίων τιμών από το δείγμα.

► *Υπολογισμός Καμπύλης WTP και WTA*

Η WTP γίνεται να θεωρηθεί ως συνάρτηση του εισοδήματος (Y), της μόρφωσης (E), της ηλικίας (A) και βέβαια της ποσότητας του αγαθού (Q), δηλαδή:

$$WTP_i = f(Y_i, E_i, A_i, Q_i)$$

και η συνάρτηση της καμπύλη ζήτησης του αγαθού θα είναι:

$$Q_i = f(Y_i, E_i, A_i, WTP_i)$$

Στάδια Υποθετικής Αποτίμησης

▶ *Διαμόρφωση Συνολικών Δεδομένων*

Κατά το στάδιο αυτό:

- καθορίζεται η κατάλληλη πληθυσμιακή ομάδα που θα χρησιμοποιηθεί, η ομάδα δηλαδή που επηρεάζεται άμεσα από την παραγωγή του αγαθού,
- γίνεται η μετάβαση από το δείγμα που επιλέχθηκε στο σύνολο του πληθυσμού, και
- επιλέγεται η χρονική περίοδος συλλογής των προσφορών.

▶ *Αξιολόγηση της Μεθόδου*

Αφού έχει πραγματοποιηθεί η μέθοδος υποθετικής αποτίμησης γίνεται μια ex post αξιολόγηση για να εξεταστεί ο βαθμός επιτυχίας της.

Δειγματοληπτικές Έρευνες για WTP/WTA

▶ Ανοιχτή

Οι καταναλωτές ρωτούνται ευθέως τη μέγιστη τιμή που είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για την απόκτηση ενός αγαθού.

▶ Κλειστή

Στη μέθοδο αυτή οι καταναλωτές καθοδηγούνται από μια αρχική τιμή και ρωτώνται αν επιθυμούν να αποκτήσουν ένα αγαθό πληρώνοντας ένα συγκεκριμένο ποσό.

Δειγματοληπτικές Έρευνες για WTP/WTA

► Υποθετική Ιεράρχηση

Εδώ ζητείται από τους καταναλωτές να ιεραρχήσουν διάφορους συνδυασμούς ποσοτήτων και τιμών του εν λόγω αγαθού.

► Δημοψήφισμα

Οι καταναλωτές ρωτούνται εάν επιθυμούν ή όχι να αποκτήσουν το προϊόν της έρευνας πληρώνοντας μια συγκεκριμένη τιμή.

Μέθοδος Ποιοτικών Χαρακτηριστικών

Στη μέθοδο αυτή γίνεται ο προσδιορισμός των ωφελειών ενός αγαθού βάση των **ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών** που διαθέτει.

Συνδέονται δηλαδή τα χαρακτηριστικά του με την αγοραία τιμή του.

Βάση στήριξης της μεθόδου αποτελεί το γεγονός ότι

οι καταναλωτές επιθυμούν να αποκτήσουν τα χαρακτηριστικά

που διέπουν το αγαθό παρά το ίδιο το αγαθό.

Εφαρμογή Μεθόδου

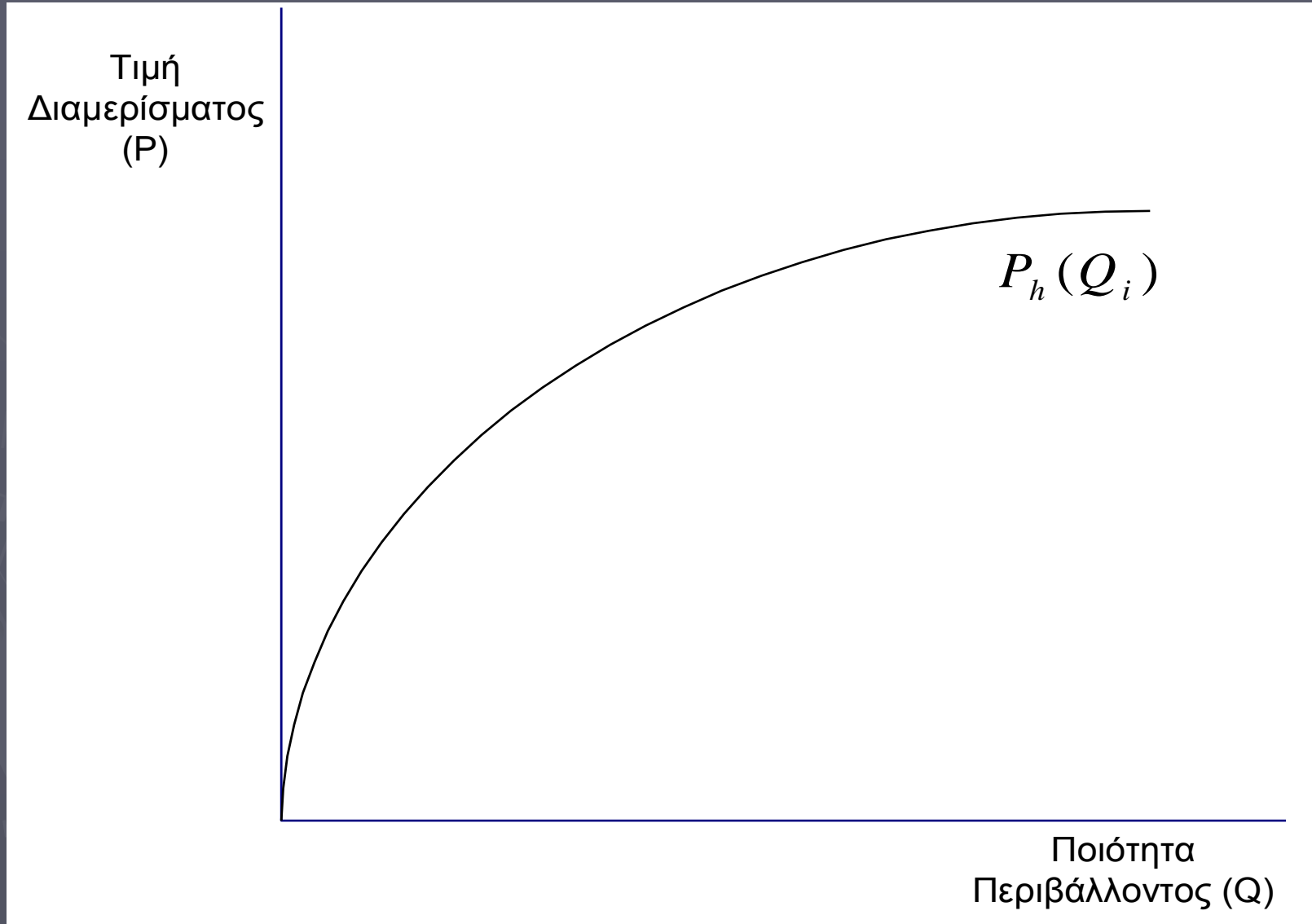
- ▶ Ας υποθεθεί ότι έχει επιλεγεί ως αγαθό ένα διαμέρισμα. Η τιμή του εξαρτάται από τα διάφορα χαρακτηριστικά που το διέπουν, όπως η *επιφάνεια* (S), ο *όροφος* (K), το *είδος κατασκευής* (L), καθώς και ορισμένα *ποιοτικά στοιχεία* (περιοχή που βρίσκεται (R), επίπεδο ρύπανσης και θορύβου (Q), κ.α.).

Δηλαδή: $P_h = f(S, R, L, K, Q_i)$

- ▶ Μέσα από τη συνάρτηση αυτή είναι δυνατός ο υπολογισμός των ποιοτικών χαρακτηριστικών που ενδιαφέρουν τον αναλυτή (π.χ. το επίπεδο της ρύπανσης).
- ▶ Με μερική παραγωγή της παραπάνω συνάρτησης ως προς το επιθυμητό χαρακτηριστικό λαμβάνεται η τιμή του χαρακτηριστικού:

$$\frac{\partial P_h}{\partial Q_i} = P(S_i, N_i, Q_k)$$

Σχέση τιμής Διαμερίσματος και Ποιότητας Περιβάλλοντος

Μέθοδος Κόστους Ταξιδιού

Στόχος της TCM: η οικονομική αποτίμηση μιας περιοχής αναψυχής, αντλώντας πληροφορίες από τη συμπεριφορά των καταναλωτών.

Το κόστος ταξιδιού σε μια περιοχή αναψυχής είναι δυνατό να αποτυπωθεί μέσα από τη συνάρτηση:

$$C = C(DC, TC, F)$$

όπου

DC: κόστος απόστασης (δαπάνη για να φτάσει ο καταναλωτής στο χώρο αναψυχής),

TC: κόστος του χρόνου (απαιτούμενος χρόνος επίσκεψης),

F: εισιτήριο εισόδου.

Εφαρμογή Μεθόδου

Μέσω του κόστους ταξιδιού υπολογίζεται η συνάρτηση ζήτησης του χώρου αναψυχής:

$$g = f(P, P_s, Y, Z)$$

όπου

g : αριθμός επισκέψεων,

P : τιμή επίσκεψης,

P_s : τιμή εναλλακτικής δραστηριότητας αναψυχής,

Y : εισόδημα,

Z : διάφορα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά ατόμου.

Καταλήγουμε στη συνάρτηση: $v = (P, P_s, Y, Z)$

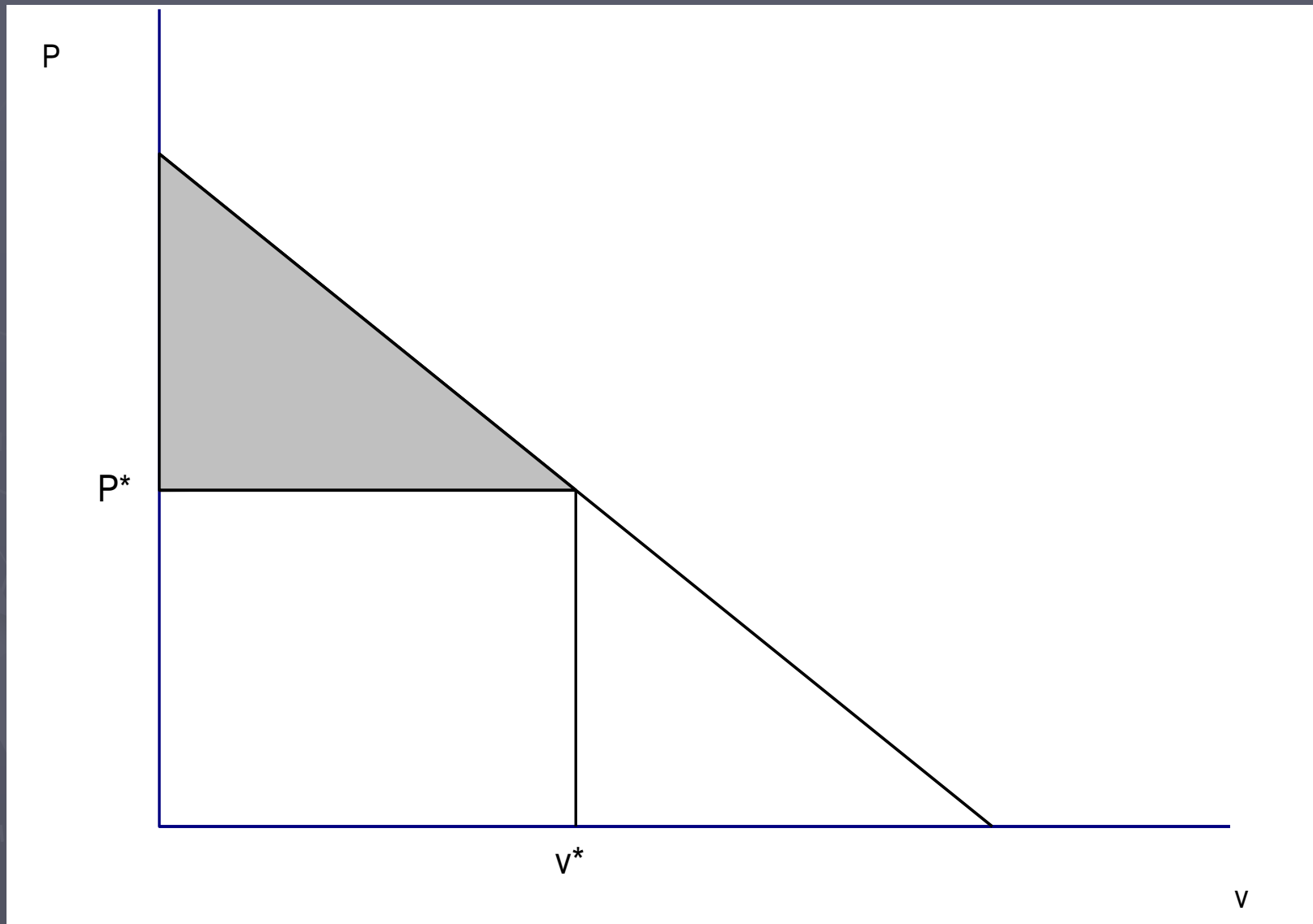
όπου

v : αριθμός επισκέψεων ανά μονάδα χρόνου,

μέσω της οποίας είναι δυνατή η κατασκευή της καμπύλης ζήτησης.

Καμπύλη Ζήτησης για Επισκέψεις

Χρήση Ανάλογης Αγοράς

- ▶ Στις περιπτώσεις αποτίμησης αγαθών που παρέχονται δωρεάν από το κράτος είναι δυνατή η **χρήση μιας ανάλογης αγοράς όπου παρέχονται παρόμοια (ή και ίδια) αγαθά από ιδιώτες.**
- ▶ Η τιμή του αγαθού στην ιδιωτική αγορά αποτελεί ικανοποιητική προσέγγιση της *σκιώδης τιμής* του δημόσια παρεχόμενου αγαθού.

Επιλογή Μεθόδου Αξιολόγησης

